ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն
Գերմանական համագործակցություն
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT
Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ԶԵԿՈՒՅՑ

Հայաստանի Հանրապետության 2017 թ. խոշորացվող համայնքների վերաբերյալ ձեռք բերված տեղեկությունների

ԱԼԱՎԵՐԴԻ

համայնք

(Ալավերդի, Աքորի, Ծաղկաշատ, Կաճաճկուտ, Հաղպատ, Ջիլիզա բնակավայրեր)

Հեղինակ՝ Միհր Հակոբյան

Երևան – 2017

ԱԼԱՎԵՐԴԻ
համայնքը՝ հպանցիկ

Վարչական տարածքը՝ 12 363 հա

Բնակչությունը՝ 24 599 մարդ

Մարզը՝ Լոռի

Համայնքի կենտրոնը՝ Ալավերդի

Բնակավայրերը՝ Ալավերդի, Աքորի, Ծաղկաշատ, Կաճաճկուտ, Հաղպատ, Ջիլիզա

ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից 2017 թ. հունիսի 9-ին ընդունված՝ «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի համաձայն՝ Լոռու մարզի Ալավերդի խոշորացվող համայնքի կազմում ընդգրկվում է 1 քաղաքային՝ Ալավերդի (համայնքի կենտրոն) և 5 գյուղական բնակավայր՝ Աքորի, Ծաղկաշատ, Կաճաճկուտ, Հաղպատ, Ջիլիզա:

Համայնքի ընդհանուր նկարագիրը

Համայնքի բնակավայրերը տեղակայված են ՀՀ Լոռու մարզի հյուսիս-արևելյան հատվածում և մոտ են գտնվում Տավուշի մարզին: Բնակավայրերի գոտիականությունը լեռնային է. ծովի մակերևույթից բարձրությունն ըստ բնակավայրերի տատանվում է 800-1550 մետրի սահմաններում: Համայնքի ընդհանուր վարչական տարածքը խոշորացումից հետո կազմում է **12 363** հա: Տարածքով ամենամեծ բնակավայրը Ավավերդին է (4977 հա), ամենափոքրը՝ Ջիլիզան (552 հա):

Բնակչությունը

Համայնքի ընդհանուր բնակչությունը 2017 թ. դրությամբ կազմում է **24 599** մարդ: Բնակչությամբ ևս ամենամեծ բնակավայրը Ալավերդին է (20 446 մարդ) /առնվազն ութ անգամ մեծ է մյուս բնակավայրերից/, իսկ ամենափոքրը՝ Ջիլիզան (179 մարդ): Համայնքում բնակչության խտությունը կազմում է 106.51 մարդ/կմ^2: Ամենախիտ բնակեցված բնակավայրը Ալավերդին է (410.81 մարդ/կմ^2), ամենանոսրը՝ Ծաղկաշատը (17.57 մարդ/կմ^2): Բնակավայրերի վարչական տարածքների ու բնակչության թվի վերաբերյալ տվյալները ներկայացված են աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1. Ալավերդի խոշորացվող համայնքում ներառված բնակավայրերի վարչական տարածքն ու բնակչությունը

№	Բնակավայրի անվանումը	Վարչական տարածքը (հա)	Հաշվառված բնակչությունը (2017 թ. դրությամբ)	Բնակչության խտություն (մարդ/կմ^2)
1	**Ալավերդի**	4977	**20446**	410.81
2	Աքորի	2513	2562	101.95
4	Հաղպատ	1528	792	51.83
5	Կաճաճկուտ	1723	432	25.07
6	Ծաղկաշատ	1070	188	17.57
7	Ջիլիզա	552	179	32.43
	Ընդամենը /միջինը/	**12 363**	**24 599**	**106.61**

Քարտեզ 1. Ալավերդի համայնքի բնակչության տեղաբաշխումն (մարդ)՝ ըստ բնակավայրերի

Բնակավայրերի տեղաբաշխումն ու տրանսպորտային կապերը

Համայնքի բնակավայրերը տեղաբաշխված են Ալավերդուց միջինը 19.2 կմ հեռավորության վրա: Ամենամոտ գտնվող բնակավայրը Աքորին է (9.7 կմ), ամենահեռուն՝ Ջիլիզան (34.7 կմ): Համայնքի կենտրոն հասնելու համար պահանջվում է միջինը մոտ 35 րոպե:

Ներհամայնքային տրանսպորտ առկա է միայն Ալավերդում և գործում է կանոնավոր հաճախականությամբ: Աքորուց, Ծաղկաշատից և Հաղպատից գործում են կանոնավոր երթուղիներ դեպի Ալավերդի, ըստ անհրաժեշտության երբեմն գործարկվում է նաև Ծաղկաշատ-Վանաձոր երթուղին: Ալավերդուց գործում է երթուղի դեպի Երևան: Կաճաճկուտում և Ջիլիզայում միջհամայնքային տրանսպորտ չի գործում:

Բնակավայրերի մեծ մասը գտնվում է Մ-6 մայրուղուց 4-12 կմ հեռավորության վրա: Ջիլիզան մյուս բնակավայրերին ու մայրուղուն կապող միակ ճանապարհի երկարությունը ավելի քան 30 կմ է, ինչի պատճառով այն կտրված է համայնքից:

Համայնքի տրանսպորտային կապերի վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացված են աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 2. Ալավերդի համայնքի տրանսպորտային կապերը

Բնակավայր	Ներքին ճանապարհների երկարությունը (կմ)	Հեռավորությունը համայնքի կենտրոնից (կմ)	Հասնելու համար պահանջվող ժամանակ (րոպե)	Հեռավորությունը մոտակա մայրուղուց
Ալավերդի	50.7	-	-	0
Աքորի	20	9.7	19	5.2
Ծաղկաշատ	10	20.5	32	8.7
Կաճաճկուտ	3	16.7	36	12.2
Հաղպատ	15	14.4	24	4.6
Ջիլիզա	4	34.7	65	30
Միջինը	**17.1**	**19.2**	**35.2**	**10.82**

Ներքին ավտոճանապարհները հիմնականում հողային են, և վերանորոգման կարիք ունեն, բացառությամբ՝ Ալավերդու ավտոճանապարհների, որոնք գտնվում են բավարար վիճակում: Բնակավայրերը մոտակա մայրուղուն կապող ճանապարհները գերազանցապես ասֆալտապատ են, սակայն ժամանակի ընթացքում ասֆալտը քայքայվել է, և այժմ նորոգման անհրաժեշտություն կա:

Ալավերդու հեռավորությունը մարզկենտրոն Վանաձորից 49.6 կմ է:

Խմելու ու ոռոգման ջրամատակարարումը և աղբահանությունը

Համայնքի 6 բնակավայրերից երեքում ջրամատակարարումն իրականացվում է ՏԻՄ-ների կողմից, երկուսում՝ օպերատորի: Հաղպատում բնակիչները խմելու ջուրը ձեռք են բերում աղբյուրներից, սակայն նախատեսվում է մինչև ընթացիկ տարվա ավարտը սկսել ցանցային ջրամատակարարում օպերատորի կողմից: Աքորիում և Ալավերդում ջրամատակարարումն իրականացնում է «Վեոլիա ջուր» ընկերությունը, իսկ սակագինը համա-

պատասխանաբար 156 և 180 դրամ է մեկ խորանարդ մետրի համար: Աքորիում և Ջիլիզայում խմելու ջրի խողովակաշարերը մեծամասամբ փոխվել են խորհրդային տարիներին և հրատապ արդիականացման կարիք ունեն: Ալավերդում, Ծաղկաշատում և Կաճաճկուտում խողովակաշարերը հիմնականում նոր են, սակայն Կաճաճկուտում անհրաժեշտ է ընդլայնել ներքին ցանցը, որպեսզի հնարավոր լինի ողջ բնակավայրին խմելու ջուր մատակարարել:

Բնակավայրերում ջրամատակարարման վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացված են աղյուսակ 3-ում:

Աղյուսակ 3. Ալավերդի համայնքում խմելու ջրի մատակարարումը

Բնակավայր	Ջրամատակարարման կառավարողը	Ջրամատակարարման ժամակարգը	Սակագինը (1 մ^3)	Խողովակաշարի տեխնիկական վիճակը
Ալավերդի	«Վեոլիա ջուր» ՓԲԸ	շուրջօրյա	180 դր.	մասնակի նորոգման կարիք
Աքորի	«Վեոլիա ջուր» ՓԲԸ	շուրջօրյա	156 դր.	մասնակի նորոգման կարիք
Ծաղկաշատ	ՏԻՄ	շուրջօրյա	անվճար	մասնակի նորոգման կարիք
Կաճաճկուտ[1]	ՏԻՄ	շուրջօրյա	անվճար	մասնակի նորոգման կարիք
Հաղպատ	-	-	-	-
Ջիլիզա	ՏԻՄ	շուրջօրյա	անվճար	հիմնանորոգման կարիք

Ծաղկաշատում, Կաճաճկուտում և Ջիլիզայում ոռոգման համակարգ առկա չէ, իսկ Աքորիում թեև համակարգն առկա է, սակայն ամառային տապի պատճառով ջուրը չի հասնում ներքին ցանց, ուստի հնարավոր չէ այն օգտագործել ոռոգման նպատակով: Հաղպատում ոռոգման ներքին ցանցը փոքր է և բավարարում է միայն տնամերձ հողատարածքների ոռոգմանը: Իսկ Կաճաճկուտը սողանքավտանգ է, և ոռոգման համակարգ հնարավոր էլ չէ կառուցել:

Կաճաճկուտում և Ջիլիզայում աղբահանությունն իրականացվում է անհատական եղանակով, երբեմն կազմակերպվում են շաբաթօրյակներ: Ալավերդում աղբահանությունը կատարվում է ամենօրյա հաճախականությամբ, իսկ աղբը տեղափոխվում է քաղաքի վարչական տարածքում գտնվող աղբավայր: Աղբահանության սակագինը 150 դրամ է մեկ անձի համար: Քաղաքում տեղադրված է 293 հատ աղբաման: Աքորիում և Հաղպատում աղբահանությունն իրականացվում է շաբաթը երկու անգամ, իսկ աղբը կրկին տեղափոխվում է Ալավերդու աղբավայր: Հաղպատում տեղադրված է 55 աղբաման: Ծաղկաշատում աղբահանությունն իրականացվում է ավելի հազվադեպ՝ ամիսը 1-2 անգամ:

[1] Կաճաճկուտում առկա ջրագիծը բավարարում է միայն բնակավայրի տնային տնտեսությունների միայն 30%-ին:

Կրթական հաստատությունները

Համայնքում գործում է 29 կրթական հաստատություն, որոնցից 8-ը մանկապարտեզներ են, 7-ը՝ հիմնական, 6-ը՝ միջնակարգ, 2-ը՝ ավագ, 2-ը՝ երաժշտական, 2-ը՝ գեղարվեստի, և 2-ը՝ մարզական դպրոցներ են, որոնք գերակշիռ մեծամասնությունը գտնվում է Ալավերդում (աղյուսակ 4):

Աղյուսակ 4. Ալավերդի համայնքում առկա կրթական հաստատությունները

<table>
<tr><th>Բնակավայր</th><th>Մանկապարտեզ (հաճախողների քանակ)</th><th>Հիմնական դպրոց (հաճախողների քանակ)</th><th>Միջնակարգ դպրոց (հաճախողների քանակ)</th><th>Ավագ դպրոց (հաճախողների քանակ)</th><th>Երաժշտական դպրոց (հաճախողների քանակ)</th><th>Գեղարվեստի դպրոց (հաճախողների քանակ)</th><th>Մարզադպրոց (հաճախողների քանակ)</th></tr>
<tr><td rowspan="6">Ալավերդի</td><td>1 (60)</td><td>1 (60)</td><td rowspan="2">1 (119)</td><td rowspan="3">1 (141)</td><td rowspan="6">1 (120)</td><td rowspan="3">1 (108)</td><td rowspan="3">1 (84)</td></tr>
<tr><td>1 (146)</td><td>1 (288)</td></tr>
<tr><td>1 (23)</td><td>1 (112)</td><td rowspan="2">1 (100)</td></tr>
<tr><td>1 (109)</td><td>1 (67)</td><td rowspan="3">1 (333)</td><td rowspan="3">1 (79)</td><td rowspan="3">1 (70)</td></tr>
<tr><td>1 (22)</td><td rowspan="2">1 (527)</td><td rowspan="2">1 (59)</td></tr>
<tr><td>1 (163)</td></tr>
<tr><td>Աքորի</td><td>1 (60)</td><td>-</td><td>1 (280)</td><td>-</td><td>1 (79)</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Ծաղկաշատ</td><td>-</td><td>1 (10)</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Կաճաճկուտ</td><td>-</td><td>1 (34)</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Հաղպատ</td><td>1 (25)</td><td>-</td><td>1 (96)</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Ջիլիզա</td><td>-</td><td>-</td><td>1 (10)</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td>8</td><td>7</td><td>6</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
</table>

Համայնքի մանկապարտեզները հիմնականում գտնվում են բավարար վիճակում, սակայն Ալավերդու երկու մանկապարտեզներ նորոգման կարիք ունեն: Համայնքի գրեթե բոլոր դպրոցներն ընթացիկ նորոգման կարիք ունեն, բացառությամբ՝ Կաճաճկուտի հիմնական և Հաղպատի միջնակարգ դպրոցների, որոնք գտնվում են բավարար վիճակում: Աշակերտների թվով ամենամեծը Ալավերդու հիմնական դպրոցներից մեկն է (527 աշակերտ), ամենափոքրը՝ Ջիլիզայի միջնակարգ դպրոցը (10 աշակերտ): Ալավերդու և Աքորու երաժշտական դպրոցները գտնվում են բավարար վիճակում, իսկ Ալավերդու գեղարվեստի ու մարզադպրոցներից մեկն ընթացիկ նորոգման կարիք ունի, մյուսը գտնվում է բավարար վիճակում:

Առողջապահական հաստատությունները

Համայնքում գործում է 6 բուժկետ, որոնցից երկուսը՝ Ալավերդում, մեկ բուժամբուլատորիա, 1 հիվանդանոց Ալավերդում՝ նախատեսված 60 հիվանդի համար, և 8 դեղատուն կրկին Ալավերդում: Ալավերդու բուժկետերից մեկը, ինչպես նաև Կաճաճկուտի և Հաղպատի բուժկետերը գտնվում են բավարար վիճակում, Ծաղկաշատի ու Ջիլիզայի բուժկետերն ընթացիկ, իսկ Ալավերդու մյուս բուժկետը՝ հիմնական նորոգման կարիք ունեն: Ալավերդու հիվանդանոցի ու դեղատների ֆիզիկական վիճակը բավարար է:

Մշակութային հաստատությունները

Համայնքի 5 բնակավայրերում գործում են մշակույթի տներ՝ նախատեսված միջինը 250 հանդիսատեսի համար՝ բացառությամբ Ծաղկաշատի մշակույթի տան և Ալավերդու մեկ մշակույթի տներից մեկի, որոնք նախատեսված են համապատասխանաբար 80 և 700 անձի համար: Բացառությամբ վերջինի, որտեղ հիմնանորոգման անհրաժեշտություն կա, մյուս մշակույթի տները ընթացիկ նորոգման կարիք ունեն: Համայնքում գործում է նաև երկու ակումբ Ալավերդում և Ջիլիզայում. երկուսն էլ գտնվում են բավարար վիճակում:

Համայնքի կրթական, առողջապահական ու մշակութային հաստատությունների տեղաբաշխումը ներկայացված է քարտեզ 2-ում:

Քարտեզ 2. Ալավերդի համայնքի կրթական, առողջապահական ու մշակութային հաստատությունների տեղաբաշխումը

Համայնքի հիմնական կարիքները

Հետազոտության արդյունքում առանձնացվել են բնակավայրերի երեք հիմնական առաջնահերթությունները, որոնք նշվել են համայնքապետարանի ներկայացուցիչների կողմից: Հիմնախնդիրների մի մասն առաջնային են մի քանի բնակավայրերի համար, իսկ մի քանիսը հատուկ են միայն տվյալ բնակավայրին: Ընդհանուր առաջնահերթություններ են ավտոճանապարհների վիճակի բարելավումը (Աքորի, Ծաղկաշատ, Կաճաճկուտ, Հաղպատ) և խմելու ջրի ենթակառուցվածքների նորոգումը (Ծաղկաշատ, Ջիլիզա):

Հաղպատում հրատապ է համարվում կոյուղու կառուցումը, Կաճաճկուտում՝ բնակավայրի գազաֆիկացումը: Աքորիում կարևոր է դպրոցի ու մշակույթի տան, իսկ Կաճաճկուտում՝ մանկապարտեզի վերանորոգումը:

Ջիլիզայում ամենահրատապ հարցը Վրաստանի հետ սահմանային անցակետի բացումն է: Դա կապ կստեղծի սահմանային հայաբնակ գյուղերի հետ, ինչը կարևոր նշանակություն ունի՝ հաշվի առնելով Ջիլիզայի կտրվածությունը համայնքի մյուս բնակավայրերից:

Սույն զեկույցը լույս է տեսնում Գերմանիայի տնտեսական համագործակցության և զարգացման դաշնային նախարարության, Շվեյցարիայի զարգացման և համագործակցության գործակալության (ՇԶՀԳ) և ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (ԱՄՆ ՄԶԳ) ցուցաբերած աջակցության շնորհիվ:

Հրատարակության մեջ առկա տեսակետների պատասխանատվությունը կրում են հեղինակները և չեն արտացոլում Գերմանիայի տնտեսական համագործակցության և զարգացման դաշնային նախարարության, ՇԶՀԳ և ԱՄՆ ՄԶԳ-ի և համապատասխան կառավարությունների դիրքորոշումները:

Հրապարակված է

Գերմանիայի միջազգային համագործակցության
ընկերության (ԳՄՀԸ) կողմից
Ընկերության գլխամասային գրասենյակներ՝
Բոնն և Էշբորն, Գերմանիա

ԳՄՀԸ «Լավ տեղական ինքնակառավարում Հարավային Կովկասում» ծրագիր
Բաղրամյան պող. 4/1, 0019, Երևան
Հայաստանի Հանրապետություն
Հեռ.՝ +374 (0) 10 58 05 39; 58 93 00
Ֆաքս՝ +374 (0) 10 58 92 70
Կայք՝ www.giz.de